

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 9 augustus 2012

MEDITATIE

Godswerk of mensenwerk

Ja, die Gamaliël met al zijn verstand en geleerdheid zonder Godsvreze, zag tenminste nog dat er schijn en zijn is. Hij separeert nog. Dat is heel wat! Hij spreekt over mensenwerk en over Godswerk. En mensenwerk kan ver gaan. Het is als de hoop der spinnenkoppen. Het kan mooi blinken en schijnen, zo'n web, en ondertussen komt het uit de ingewanden van de spin zelf voort.

Een helder inzicht in Gods Woord, met wat verstand, uitwendig licht, een goed opsluitingsvermogen en geheugen, wat gevoeligheden gepaard met tranen. Gods volk opzoeken, wat kennis bijeen vergaderen uit oudvaders, vermeng dit met wat blijdschap en het laten van uitwendige zonden. Orpa schreide tranen, was graag bij Gods volk (Naomi), zij verliet haar afgoden tijdelijk uitwendig, ze deed een schone belijdenis. En evenwel ging ze terug. Ach, wat een wonder als het bij ons waarheid mag

Want indien deze raad of dit werk uit mensen is, zo zal het gebroken worden. Maar indien het uit God is, zo kunt gij dat niet breken.

Handelingen 5: 38b en 39a

zijn. Saul was onder de profeten en profeteerde. Dat betekent: Hij sprak goed van God. Achab scheurde zijn klederen en ging in zak en as. Judas preekte en deed krachten. Hij was een geroepen ambtsdrager. Bileam sprak helder over Christus. Velen zullen zeggen: "hebben we niet in Uw naam gegeten en gedronken". Avondmaalgangers dus geweest! En toch: een werk uit mensen. Weet u waaraan het te herkennen is? In de eerste plaats, mensenwerk verhovaardigt! 't Gaat de hoogte in. Theudas zei dat hij wat was. Ten tweede, mensenwerk imponeert. Mensenwerk zuigt aan, stadions vol. Geen gebrek aan belangstelling. Judas maakte veel volk afvallig achter zich. Ten derde, de liefde wordt gemist. Mogelijk een laten van de zonde, maar ten diepste geen "haten" van de zonde. Het zal gebroken worden. Jawel, hier reeds of in 't sterfuur en openlijk op de oordeelsdag. Niet bestand tegen de vuurgloed van Gods toorn. Geen gerechtigheid die voor God kan bestaan. Het ZAL gebroken worden. Onderzoeken we onszelf toch nauw, met het oog op de Godsontmoeting. Ook voor het Avondmaal. Kunnen we op goede gronden aan? Immers, Gods werk, daar komt het op aan. En zeker, Gods werk wordt gebeukt en bestreden, gepoogd uit te roeien, door list of door geweld. Het wordt goeënd

en beproefd. Het gaat de oven en de smeltkroes in. Het lijkt soms totaal te sterven. Satan laat niet af het te bestrijden. En toch, "het zal niet gebroken worden". Dat zag Gamaliël toch helder. En waarom niet? Omdat het niet alleen van God is, maar UIT God is. Begrijpt u? Omdat Sions Borg verbrijzeld werd in de plaats van een schuldig, zondig volk, dat eeuwig verbroken had moeten worden. Naar recht. Maar zie: Het Broodkoren is verbrijzeld, verdrukt. Hij heeft Zijn gezegende ziel uitgestort in de dood. Zijn bloed gestort. Zijn lichaam verbroken. Daar ziet het gebroken brood op. En de vergoten wijn. Omdat Hij werd gebeukt, geslagen, uitgeroeid op Golgotha, daarom en daarom alleen zal Gods werk niet gebroken worden. Omdat het ten diepste om Gods eer gaat. De verheerlijking van Gods deugden. De ere Gods. En zal men nu met enige vrucht aan de bediening van het Heilig Avondmaal mogen gaan, dan zal er toch de wedergeboorte en het geloof moeten zijn, dat met Christus verenigt. Die hartelijke verfoeiing van zichzelf, de smarten der wedergeboorte, de droefheid naar God, maar toch ook enige kennis van de Middelaar. Kort gezegd: Gods werk zal toch in onze ziel aanwezig moeten zijn? Of durft u 't zonder? Nee, zegt u, maar daar loopt het nu juist over. Daar heb ik geen licht in. En zoveel strijd. En waaraan is dat Godswerk dan te herkennen? Ach, het vloeit uit een Drieënig God. Het komt voort uit het verkiezend welbehagen des Vaders, het steunt op de bloedverdiensten van Christus en het wordt toegepast en uitgewerkt door de Heilige Geest in het hart van de uitverkoren zondaar. Maar daar heb ik zo weinig licht over of dat mij geldt, klaagt iemand. Let eens op, waardoor dit Godswerk zich kenmerkt: Het begint met een wonder, het wordt een steeds groter wonder en eindigt in een eeuwig wonder. Vervolgens: ze krijgen met God te doen, en het wordt ze om God te doen. In de derde plaats: Gods werk brengt in de diepte, in de ootmoed

Inhoud

- 1 Godswerk of mensenwerk
- 2 Comrie dichterbij (3)
- 3 Een psalm, een lied: Psalm 91 (31)
- 4 De schrik des Heeren en de liefde van Christus (1)
- 5 Relatie wedergeboorte en geloof (1)
- 6 Even maar...
- 7 Ereschuld aan Nieuw-Guinea
- 8 De eenvoudigen (2)
- 9 Welkom op de CGO
- 9 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

90e jaargang

Nr. 44

en maakt ze verloren mensen. Kent u dat? Niet waardig dat de Heere onder hun dak inkomt. Ga uit van mij, want ik ben een zondig mens. In de vierde plaats: Gods werk kan uiteindelijk niet rusten in tranen, gestalten, keus, blijdschap of vruchten, maar Gods Geest verheerlijkt Christus. Dat is Zijn liefste werk. Hij maakt

plaats voor Hem, openbaart Hem in de weg van het wonder, doet vluchten tot Hem, verenigt met Hem en doet leven uit Hem. Het wordt ze om Hem te doen!! Alle andere gronden worden ongenoegzaam. Tenslotte: Gods werk doet zuchten, smeken, verlangen, hongeren, uitzien naar de gemeenschap met God. Zijn gunst

sterkt immers meer dan de uitgezochtste spijzen? Dat we onszelf bij hemels Licht zouden onderzoeken. Op dit Godswerk komt alles aan. Hij wil erom gebeden worden, opdat Hij het schenke.

Hardinxveld-Giessendam,

ds. W.J. Karels

3

Comrie dichterbij

Als herder en leraar ging Comrie in zijn zogenaamde praktikale werken ook in op allerlei zaken die onder de rechtzinnige gereformeerden in die dagen een belangrijke rol speelden. Eén van die kwesties was de vraag of de zekerheid van het geloof tot het wezen van het geloof behoort of tot het zogenaamde welwezen van het geloof moet worden gerekend.

Het is duidelijk dat Comrie mede als antwoord op de vragen die hierop betrekking hadden, zijn preken over het geloof uit de jaren 1739 en 1740 gebundeld heeft in het boek dat wij nu kennen als "Verhandeling van enige eigenschappen van het zaligmakend geloof" en dat kortweg wordt aangeduid als de "Eigenschappen". De eerste uitgave verscheen in 1744.

De herder aan het woord

Het is opvallend dat Comrie zichzelf op de titelpagina van dit werk aanduidt als "Scoto-Brittannus", de Schotse Brit. Wellicht heeft hij daarmede niet alleen zijn afkomst willen beklemtonen, maar ook de lezers fijntjes willen herinneren aan zijn verwantschap met de gereformeerde theologen Ralph en Ebenezer Erskine en en Thomas Boston, die hem als jongeman in Schotland door hun preken hadden gevormd. In de opdracht aan de gemeente van Woubrugge, die aan het eigenlijke werk voorafgaat, treft ons de pastorale bewogenheid met de schapen die aan de herder zijn toevertrouwd: 'Wij hebben niet alleen zorg gedragen voor de zuiverheid van de leer, maar vooral voor het eeuwig be-

houd van uw onsterfelijke ziel. Het ging ons ter harte dat het God mocht behagen deze en gene te trekken uit de macht van de duisternis en over te zetten in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde, en anderen op te bouwen in het allerheiligst geloof. Daarom hebben we menigmaal geprobeerd de onbekeerden onder u uit hun slaap te wekken door hun het gevaar en de zekerheid van de eeuwige verdoemenis voor ogen te stellen, als zij niet zouden trachten door bekering en geloof te ontvluchten aan de toekomstige toorn. Zodra we enige verbrijzeling van het hart bespeurden, waren we er altijd op uit om in de preken zulke mensen te helpen, hun zorgen op te lossen en er bij hen op aan te dringen om Jezus het jawoord te geven, en de dienst aan de zonde en de wereld op te zeggen'.

Comrie zegt dat hij af en toe behoorlijk gebukt ging onder de geestelijke onvruchtbaarheid van een groot deel van zijn gemeente. Hij heeft in het verborgene gezucht om Gods werk in zijn kudde te mogen zien. De moed en de lust om te preken heeft hij echter nooit opgegeven: 'Jezus en uw onsterfelijke ziel met elkaar verenigd te krijgen was voor ons van zo'n groot belang, dat we zuchtend het net dan aan de ene kant en dan weer aan de andere kant hebben uitgeworpen. En ondertussen wachtten we voortdurend wanneer de 'tijd der minne', dat uurtje van eeuwigheid bepaald, mocht komen'.

Drie motieven

Comrie noemt in de "Opdracht" van het boek twee redenen die hem

tot het uitgeven ervan hebben gebracht. Allereerst wilde hij op deze wijze zijn dankbaarheid tonen voor de liefde en toegenegenheid die de gemeente van Woubrugge voor zijn persoon en dienst had getoond. 'Het kon niet anders of dat was voor mij een vreemdeling in uw midden, meer dan aangenaam. Dat deed me al mijn verdriet vergeten, maar het is mij vooral als uw predikant tot blijdschap, omdat de ervaring leert dat bij weinig respect voor de persoon van de predikant, zijn boodschap ook weinig ingang zal vinden'. Verder stond hem voor ogen om door de uitgave 'het klagen van sommigen dat wij zo weinig bezoeken afleggen, te doen ophouden. We hopen dat u er een goed begrip voor kunt opbrengen dat we er zo weinig op uitgaan (...). U ziet door dit boek dat we, ook al komen we niet op gezelschappen, onze tijd toch goed kunnen besteden'.

Er was echter nog een motief voor het schrijven van dit boek, die de predikant van Woubrugge zwaar heeft laten wegen. Overigens noemt Comrie die reden pas in 1753 – negen jaar later – in de preek over Zondag 7 in zijn catechismusverklaring: 'Vindende ondertussen dat deze en gene onder u in enig begrip stonden, dat wij geen leven hebben vóór dat wij dadelijk Christus aannemen en dat wij door dat dadelijk aannemen eerst Hem ingelijfd worden, zo gaven wij de "Eigenschappen des Geloofs" uit, waarin deze zaak zo klaar in de eerste leerrede is voorgesteld, dat verre de meesten nu begrijpen, dat de inlijving vóór de geloofswerkzaamheid van het aannemen gaat' (editie ds. G.H. Kersten, 1941, blz. 415-416).

Het zaligmakend geloof

Het doel van de meeste van Comrie's geschriften was voornamelijk een einde te maken aan de strijd, die in zijn dagen bestond ten aanzien van het geloof, juist onder de belijders

van de gereformeerde religie. Het was een strijd die hem zeer bedroefde. Het is dan ook niet vreemd dat de tweede publicatie van Comrie's eigen hand aan de verschillende aspecten van het geloof is gewijd. De inhoudsopgave van de "Eigenschappen" laat zien dat de volgende veertien kenmerken van het zaligmakend geloof worden besproken.

Het geloof is een genade,
...die de ziel zo nauw mogelijk met Christus verenigt,
...waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt,
...die de ziel reinigt,
...die Jezus Christus op zeer hoge prijs stelt,
...die de ziel in de ware rust brengt,
...die de wereld overwint,
...die beproefd wordt,
...die het hart lijdzaam en geduldig maakt voor God, hoewel de beloften niet direct vervuld worden,
...die in volle zekerheid tot de troon der genade doet gaan om genade te ontvangen en geholpen te worden op de juiste tijd,
...waarop de verzegeling volgt,
...waardoor een christen leeft.
Het leven door het geloof tot dagelijkse rechtvaardiging.
Het leven door het geloof in duisternis.

We horen Comrie vaak verzuchten dat de genoemde strijd over het geloof toch feitelijk in het geheel niet nodig was, omdat de zaken van het geloof zo eenvoudig liggen. Dat zou ook blijken als er minder over het geloof getwist werd, maar het meer werd beoefend. En inderdaad is het de predikant van Woubrugge gelukt meer eenheid te brengen onder de opvattingen der belijders van de gereformeerde religie in zijn dagen. Zij gingen wat de voornaamste punten betreft steeds meer met zijn beschouwingen akkoord.
Enkele belangrijke thema's die voor het geheel van Comrie's theologisch denken en tevens voor zijn prediking zoals die uitkomt in de "Eigenschappen", van belang zijn, willen we nu, heel beknopt uiteraard, aan de orde stellen. We beperken ons daarbij tot de wedergeboorte, het geloof en de geloofs zekerheid, en de rechtvaardigmaking.

(wordt vervolgd)

Dordrecht, ds. M. Golverdingen

EEN PSALM, EEN LIED

31

Psalm 91

'Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhoren; in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn; Ik zal er hem uittrekken en zal hem verheerlijken.'

Psalm 91:15

De achtergronden van deze Psalm zijn niet bekend. Wie is de dichter? Wat zijn de omstandigheden? We weten het niet. Aan de ene kant geeft dit veel onzekerheid over de verklaring. Aan de andere kant is deze Psalm toe te passen op allerlei levensomstandigheden. Verschillende kinderen van God hebben er kracht uit mogen krijgen. Mocht u dit ook beleven?

De tegenstelling in deze Psalm is heel groot. Aan de ene zijde is er ellende en moeite. Aan de andere zijde is er hulp en ondersteuning. De ellenden en moeiten worden uitvoerig beschreven. De vijanden zijn menigvuldig. Als een strik van de vogelvanger omringen zij de dichter. Er gaat een verderfelijke pest rond. Deze is onzichtbaar voor het oog, niet te vangen. Duizenden zullen vallen door dit verderf dat verwoest. Het kind van God zal het zien, maar zelf verschoond blijven van dit verderf (vers 8).

Dit is wel tot troost geweest voor kinderen des Heeren in moeilijke tijden. We herinneren ons nog de Golfoorlog, nu alweer jaren geleden. Velen waren in angst over de afloop. Zou er een ramp plaatsvinden over de gehele wereld? Niemand wist het, dan God alleen. De Heere heeft wel kinderen van Hem in bescherming genomen door te wijzen op deze Psalm. Hij heeft het ook waargemaakt. Zijn bescherming en zorg is gebleken. Gelukkig is hij of zij die zo Gods bescherming mag kennen! De God van Psalm 91 is nog Dezelfde.

De dichter vindt dan ook sterkte in God. Hij mag schuilen bij Hem. De Heere is zijn Toevlucht en Burcht. Op die Almachtige vertrouwt hij (vers 2). Wat zijn we gelukkig als we door het geloof mogen zien op deze Almachtige God! Hij regeert en bestuurt ook Zijn engelen. Ze zijn er ten dienste van het volk dat zichzelf niet helpen kan.
De dichter geeft ook duidelijk de *weg* aan waarin de hulp van God wordt ervaren. De Heere zal worden aangeroepen. Het is de weg van gebed in moeilijke omstandigheden (vers 15). De bidder kent de Naam des Heeren. Op grond van die Naam is er verhooring.
De Heere zal ook zegenen en langheid van dagen schenken. En de Heere belooft aan het slot van deze Psalm: 'en Ik zal hem Mijn heil doen zien'. Ten diepste wordt hier Christus geschonken. In Hem is alles. Is dit uw begeerte in moeiten en zorg?

Poortugaal, ds. C. Neele

De schrik des Heeren en de liefde van Christus

Enige tijd geleden schreef ik in De Saambinder vijf artikelen over de werkelijkheid van de hel. Onder de reacties, die ik kreeg de volgende: 'Graag wil ik reageren op uw artikelen over de hel in De Saambinder. In mijn leven heb ik een periode gekend, die ik voor mezelf de schrik des Heeren noem. Alle gedachten aan de duivel, de hel en de oordeelsdag drongen zich zo aan mij op, dat ik ze niet meer weg kon duwen... Maar nu is de vraag hoe het toch kan, dat de hel zo weinig schrik meer geeft. Ik mag wel eens geloven dat de Heere in mijn leven begonnen is, maar ik weet nog niet van vergeving van zonden en ik ken nog de Heere Jezus niet als mijn Zaligmaker... Ik bid vaak of de Heere mij geen rust wil geven voordat ik de Heere Jezus mag kennen.'

Zomaar enkele gedeelten uit de brief. Inderdaad, in de artikelen over de hel bracht ik de verschrikking van de eeuwige pijn in verband met de schrik des Heeren. Dit in verband met het bekende woord van Paulus in 2 Korinthe 5:11: 'Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof'. Verderop zegt Paulus in vers 14 dat de liefde van Christus hem drong. Dus in zijn bediening kende de apostel twee redenen, die hem bewogen achter de kudde aan te dringen, het waren de schrik des Heeren en de liefde van Christus.

Wat is nu die schrik des Heeren? Het is niet anders dan het 'schrikkelijke en vreselijke oordeel des Heeren', zoals onze kanttekeningen opmerken. De volle diepte van die schrik des Heeren is de eeuwige pijn, de verschrikking van de hel. Het Griekse woord voor schrik heeft te maken met het Bijbelse woord vreze, de vreze des Heeren. Die oudtestamentische uitdrukking heeft niet de betekenis van angst, maar van eerbied en ontzag. Het is een woord waarin ook liefde ligt opgesloten. Het is de kinderlijke vreze en niet de slaafse vreze. Wie de Heere leert liefhebben, leert Hem vrezen. De vreze des Heeren verbindt dan ook aan de Heere en doet niet van Hem wegluchten. Dan zal

Christen in het dal der schaduwen des doods

de schrik des Heeren ons juist naar de Heere toedrijven.

In dat licht is de schrik des Heeren, zoals Paulus daarover schrijft, geen angst en benauwdheid, maar eerbied en ontzag, zoals men dat heeft voor een streng maar rechtvaardig rechter.

Als Paulus spreekt over de vreze des Heeren dan is hij zich voortdurend bewust van het oordeel van Christus, van het feit dat we eens zullen staan voor de rechterstoel van Christus. Als we buiten Christus staan, is dat reden om bang en benauwd te zijn. Maar voor Gods kinderen zal het oordeel van Christus de weg banen naar het eeuwig zalig leven.

Het is altijd weer de persoonlijke vraag waar wij staan. Is de liefde Gods in ons hart uitgestort? Zonder die liefde blijft er alleen maar benauwdheid over. Maar waar die liefde in het hart is, daar is de kinderlijke vreze.

De reactie waarmee dit artikel begint brengt de schrik des Heeren in verband met 'gedachten aan de duivel, de hel en de oordeelsdag'. En dan zo dat er alleen maar schrik is. Wanneer we voor eigen rekening staan, buiten Christus, dan moeten we ook schrikken, want het is zo vreselijk om voor eeuwig verloren te gaan.

Het is belangrijk dat we de woorden van Paulus goed lezen. In mijn artikelen wees ik erop, dat ze nogal eens verkeerd worden geciteerd. Dan zegt men dat Paulus gezegd zou hebben:

'De schrik des Heeren bewege u tot het geloof'. Maar dat zegt hij niet. De apostel zegt: 'Wij dan, *wetende de schrik des Heeren*, bewegen de mensen tot het geloof'. Dus wat zegt hij nu? 'Ik weet er iets van wat de schrik des Heeren is, wat de toorn Gods over de zonde is, wat het betekent voor eeuwig verloren te gaan; daar heb ik mijn hoorders niet voor over. Dat is een drang in mijn evangeliebediening. Ik gun niemand aan de duivel, maar ik gun ze allen aan Christus'.

Wat moet dat de bediening van Paulus met diepe ernst hebben bezet. Het oordeel van Christus stond hem steeds voor ogen. Met het oog op zijn hoorders, omdat hij besepte wat het betekent verloren te gaan. Maar ook met het oog op hemzelf. Ook hij zou eenmaal voor die rechterstoel staan en was hij dan getrouw geweest?

Als we dat overdenken, dan heeft Paulus hetzelfde gekend als hetgeen we lezen van Robert Murray MacCheyne van wie gezegd wordt dat hij sprak als een stervende tot stervenden. Wat betekent dat? Hij preekte alsof het de laatste preek was, waaronder zijn hoorders zaten. Alsof zij het nog één keer hoorden, de laatste keer. Wat moet dat een diepte gegeven hebben aan zijn prediking. Maar hij preekte ook alsof het voor hem de laatste keer was, alsof hij nog één keer, de laatste keer, het Woord mocht brengen. Wat zal dat een bewogenheid gegeven hebben in zijn prediking. Zo moeten we die woorden van Paulus lezen.

Is het dan verkeerd om te zeggen dat de schrik des Heeren ons zou bewegen tot het geloof? Is het dan verkeerd dat in de reactie die ik ontving, de schrik des Heeren verbonden wordt met de hel en het oordeel? Het gaat er maar om hoe de schrik des Heeren ons in beweging zet. Het gaat er maar om, zoals ik reeds eerder opmerkte, of de liefde erin is.

Kaïn kwam in beweging door de schrik des Heeren, want hij zei dat zijn zonde te groot was om vergeven te worden, maar de liefde ontbrak. Daarom deed de schrik des Heeren hem bij de Heere vandaan vluchten. Precies hetzelfde bij Judas, die in grote benauwdheid uitriep dat hij verraden had onschuldig bloed.

Kan de schrik des Heeren ons bewegen tot het geloof? Niet als de liefde ontbreekt. Dan kan er wel benauwdheid en angst zijn, maar zonder de liefde zullen we bij de Heere vandaan vluchten. De kinderlijke vreze doet ons echter naar de Heere toe vluchten omdat

de liefde daarin is. Dan komt het tot een hartelijk belijden en bewenen van onze zonde voor de Heere. De schrik des Heeren zal ons aan Zijn voeten brengen, wanneer de liefde in het hart is uitgestort in de wedergeboorte. Dat ontbrak bij Kaïn en Judas, maar dat werd gevonden bij Paulus op de weg naar Damascus.

In reactie op het schrijven dat ik ontving, zou ik willen zeggen: 'Waar brengt het ons?' Dat is de belangrijkste vraag. Als de benauwdheid ons niet bij de Heere brengt, dan hoeven we het niet erg te vinden dat het overgaat. Het gaat er maar om dat we als een schuldverlagen zondaar aan de voeten des Heeren komen. Dan zullen we zeker iets leren van de schrik des Heeren en van Zijn toorn. Dan zal er iets van doorleefd worden: Door Uwe toorn vergaat ons kwijnend leven; Uw gramschap doet ons hart van doodsschrik beven.

Maar dan zal er ook de liefde zijn, die het hart doet smelten en het vervult met een onuitsprekelijk heimwee naar de levende God. Dan zal er op Gods tijd ook plaats komen voor Christus, Die is ondergegaan in de schrik des Heeren, in de verschrikking van de hel, om helwaardigen voor eeuwig van de schrik des Heeren te verlossen.

'Ik bid vaak of de Heere mij geen rust wil geven voordat ik de Heere Jezus mag kennen', zo lees ik in de brief. Waar brengt het ons? Gelukkig als het ons bij Christus mag brengen als iemand, die de schrik des Heeren verdiend heeft naar recht, maar buiten Hem niet rusten kan. Zo zullen we iets gaan leren van de liefde van Christus, de andere drangreden voor Paulus in zijn bediening. Daarover in een volgend artikel.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

plaatsvond bij de opwekking van Lazarus. Het was voor hem onmogelijk in het graf te blijven. Hij kwam uit!

Zo onmogelijk is het ook om weerstand te bieden als de Geest Zijn werk doet. Dit werk heeft zijn oorsprong in Gods welbehagen, in de vrije gunst die eeuwig Hem bewoog. Het heeft zijn grond en is verankerd in het verlossingswerk van God de Zoon. En het is de Heilige Geest Die de Auteur is van de wedergeboorte. Hem is de uitvoering van dit werk opgedragen zoals uit Johannes 3 blijkt.

Als we spreken over het woord "wedergeboorte" dienen we, op grond van onze belijdenis en van de gereformeerde theologie, te spreken over de wedergeboorte in de ruime zin en in de engere zin van het woord. Onder wedergeboorte in ruime zin verstond men het gehele proces van de levensvernieuwing van de zondaar. Onder wedergeboorte in engere zin verstond men de eerste levendmakende daad, waardoor de Heilige Geest het hart van de zondaar omzet en in beginsel vernieuwt.

In het algemeen kan men zeggen dat de Reformatoren en de oudste Gereformeerden vooral werkten met het ruimere wedergeboorte-begrip en dat de gereformeerde theologen die na de Synode van Dordrecht aan het woord zijn, het engere begrip nader hebben bepaald en uitgewerkt. De Reformatoren en de oudste Gereformeerde theologen maken in de regel wel onderscheid tussen de aanvang en de voortgang van het nieuwe leven, maar zowel het eerste als het laatste wordt door hen "wedergeboorte" genoemd. Evenmin maken de Franse en de Nederlandse Confessies onderscheid tussen wedergeboorte en bekering. Met wedergeboorte duiden zij vooral het nieuwe leven aan. Het trekt dan de aandacht dat de wedergeboorte gewoonlijk wordt voorgesteld als een vrucht van het geloof en als volgend op het geloof.

Calvijn bij voorbeeld schrijft boven het derde hoofdstuk uit het derde boek van de Institutie, als hij handelt over de wedergeboorte: 'Dat wij door het geloof wedergeboren worden. Over de boetvaardigheid'. In artikel 22 van de Franse confessie heet het 'dat wij, die van nature slaven der zonde zijn, door tussenkomst van ditzelfde geloof tot een nieuw leven worden wedergeboren'. Ook in artikel 24 van de Nederlandse geloofsbelijdenis wordt sterke nadruk gelegd op het waarachtig geloof, dat de mens weder-

1

Relatie wedergeboorte en geloof

Mij werd door een vriend een catechismuspreek over Zondag 47 toegezonden. Die was in zijn gemeente gehouden en riep bij hem nogal bedenkingen op. Hij vond de inhoud niet in overeenstemming met wat hem vele tientallen jaren in de Gereformeerde Bondsgemeente waartoe hij behoort, was voorgehouden. Bij de behandeling van de kinderdoop was altijd de nadruk gelegd op de noodzaak van de wedergeboorte en het zaligmakend geloof. Ook in deze volgorde.

In deze preek echter werd de gemeente op het hart gedrukt te geloven en aan te nemen dat wat God in de Doop toezegt en belooft, allen zonder onderscheid geldt. Dan geldt dus allen dat zij door de Doop met Christus begraven zijn in Zijn dood. Gesteld werd dat er bij de Doop werkelijk iets gebeurt en dat men daarbij moet leven. Dat ieder die uit zijn Doop leeft en vertrouwt op Gods beloften het voor waar en zeker mag houden dat hij een kind van God is. Van de noodzaak van het wedergeboren worden, werd niet gesproken. Alleen werd erop aangedrongen door het geloof te leven.

Mij werd door hem gevraagd mijn mening daarover te geven. Het leek me nuttig hierop wat dieper in te gaan, omdat deze gedachten veel gehoord worden en in veel kringen leven.

In Gods Woord wordt er herhaaldelijk de nadruk op gelegd dat voor ons allen een omzetting van het hart, van ons innerlijk, nodig is. De Heere Jezus heeft gezegd: eerst moet de boom goed worden, dan komen er ook goede vruchten. Om weer vrede met God te krijgen en een leven met de Heere is een geestelijke geboorte van boven nodig. Zo staat er ook in Johannes 3: Tenzij de mens van boven geboren wordt.

Krachtens onze eerste geboorte zijn we uit de aarde aards. Daarom moet er een nieuw begin komen, een geboorte van boven door de Heilige Geest. Een geboorte uit water en vuur. Deze beelden herinneren aan reiniging en zuivering. Welnu, de Heilige Geest reinigt en zuivert in Zijn herscheppend werk het onreine menselijke hart.

Dit werk wordt in de Dordtse Leerregeles (III en IV, art. 12) genoemd: een vernieuwing, een nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking. Het is te vergelijken met wat

baart en tot een nieuwe mens maakt. De Eerste Schotse confessie zegt in artikel 13 dat 'de Geest van de Heere Jezus Christus, die de uitverkorenen door middel van het ware geloof ontvingen, zodra Hij bezit neemt van iemands hart, die mens dadelijk wederbaart en vernieuwt'.

De latere Gereformeerden, die de naam "wedergeboorte" meer en meer beginnen te reserveren voor de eerste principiële verandering des harten, behandelen de daarop volgende voortgaande vernieuwing van de mens in de regel onder de titel van bekering en heiligmaking.

Voetius beschrijft haar als een werking Gods, waardoor Hij de uitverkorenen zondaren realiter verandert van de verdorvenheid tot het nieuwe leven en de heiligheid, opdat zij voortaan Gode leven. Voor Witsius is zij een bovennatuurlijke werking Gods, waardoor de uitverkoren mens, zijnde geestelijker-

wijze dood, een nieuw en goddelijk leven ingestort wordt.

En in dezelfde zin wordt zij door vrijwel alle dogmatici in engere zin opgevat. Hierbij leggen zij er in de regel sterke nadruk op dat deze in engere zin opgevatte wedergeboorte door de Heilige Geest, hoewel Hij daarbij in de regel gebruik maakt van de middelen der genade en dan met name van het Woord Gods, op geheel verborgen en volkomen ondoorgrondelijke wijze in een ondeelbaar ogenblik gewerkt wordt.

Witsius zegt: 'Indien wij letten op dit eerste beginsel des levens, zo is er niet aan te twijfelen, of de wedergeboorte geschiedt in een ogenblik. Want de overgang van de dood tot het leven is geen toevingen (= vertraging, H.P.) of tussenpozen onderworpen. Zolang iemand in de staat des geestelijken doods is, zolang is hij nog niet wedergeboren. Doch op het ogenblik, op hetwelk hij begint te leven, wordt hij wedergeboren. Derhalve kan er geen middenstaat

tussen wedergeborenen en onwedergeborenen bedacht of versiert worden, indien wij de wedergeboorte nemen in het eerste bedrijf'.

Zo zegt ook Voetius dat de wedergeboorte in een moment geschiedt. Dat geen van beiden hiermee overigens wil ontkennen dat men ook in ruimere zin van de wedergeboorte kan spreken, blijkt wel als Voetius laat volgen, dat, wanneer sommigen zeggen, dat zij geleidelijk tot stand komt, deze dan denken aan het gehele proces der levensvernieuwing en niet alleen aan het eerste beginsel. Witsius maakt uitdrukkelijk melding van 'een tweeden opzichte', waarin de wedergeboorte wordt opgevat als 'die werkzaamheid der levende ziel, waarmede zij werkt als met Gods gebod en Christus' voorbeeld overeenkomt'.

(wordt vervolgd)

Moerkapelle,

ds. H. Paul

Even maar...

Huwelijksafkondiging

Er worden weleens vragen gesteld bij het al of niet aflezen in de kerk van een voorgenomen huwelijk. Nu kun je niet alles in regels vatten. Er zijn altijd wel uitzonderingen, die de regel bevestigen. Maar de regel is, dat wanneer de kerkelijke verantwoordelijkheid voor het te bevestigen huwelijk binnen onze gemeenten ligt, dan heeft de bekendmaking een kerkrechtelijke en pastorale functie. Dan is het namelijk zo, dat we met elkaar verantwoordelijkheid dragen voor het huwelijk, dat in ons midden wordt aangegaan. Hoeveel gewicht de kerk aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van ambtsdragers en gemeenteleden voor dit prille huwelijk hechtte, toont de formulering bij de afkondiging, die helaas later in onbruik is geraakt. Die luidt:

"N. en N (de namen van de verloofden) willen zich naar Gods ordening tot de heilige huwelijke staat begeven; daartoe begeren zij een christelijkgebed van de gehele gemeente, opdat zij in deze christelijke staat in Gods naam beginnen en tot Gods lof

voleindigen mogen. En zo er iemand daartoe iets te spreken had, waardoor dit verhinderd of opgehouden mocht worden, die brenge zulks ordelijk en bijtijds aan, of zwijge daarna, en wachte zich enige verhinderdaartegenvoortenenen".

Het gaat om het gezamenlijk dragen van verantwoordelijkheid van de ambtsdragers en de gehele gemeente voor het huwelijk dat in hun midden bevestigd wordt. Allereerst blijkt uit het gebed voor het jonge stel. Als er ooit een tijd geweest is, waarin onze jongeren op weg naar en binnen het huwelijk ons gebed dringend nodig hebben dan is het wel in de samenleving van 2012. Eerlijke zorg voor elkaars welzijn is echt geen bemoeizucht. Dát is de eigenlijke kerkordelijke betekenis van de eerste en tweede huwelijksafkondiging.

U begrijpt wel, als men in een andere kerkgemeenschap trouwt, dat dit dan zó niet kan functioneren. Dat heeft dan geen kerkordelijke zin. Allerlei wetenswaardigheden kunnen natuurlijk van de kansel be-

kend gemaakt worden, maar voor de gewone mededelingen verwijzen we dan graag naar de kerkbode. Dan hoeft er door de kerkenraad en gemeente echt niet minder meegeleefd te worden, maar kerkordelijk is er dan geen sprake van "approbatie", zoals men dat dan wel noemt.

Het gaat er bij dit alles maar om, dat we ons huwelijk werkelijk "in Gods naam mogen beginnen en tot Zijn eer mogen eindigen". Dat is de schriftuurlijke lijn voor onze jonge mensen bij één van de belangrijkste beslissingen van hun leven: met wie ze hun leven zullen delen, tot dat de dood hen scheidt.

Moge het meer dan vorm zijn: 'overmits we van onszelf niets goeds hebben, en dat alle goede gaven van Boven komen, zo knielt eerbiedig voor Hem neer....' Samen geknielt in de kerk begonnen. Dat was toch niet de laatste keer, dat je samen geknielt lag voor de Heere?

v.a.

Ereschuld aan Nieuw-Guinea

Een halve eeuw geleden raakte Nederland Nieuw-Guinea kwijt. Na jarenlang touwtrekken kwam het gebied alsnog in Indonesische handen. Toch hebben onze gemeenten er hun prille zendingswerk niet behoeven te beëindigen.

Toen Nederlands-Indië eind 1949 onafhankelijk werd, bleef de westelijke helft van het eiland Nieuw-Guinea in Nederlandse handen. Verschillende jongens uit de Gereformeerde Gemeenten dienden er als militair. Korporaal A. Schaddelee, de afgelopen voorjaar overleden oud-ouderling van Katwijk aan Zee, kwam in 1952 op het eiland Biak, ten noorden van Nieuw-Guinea, met een vriend regelmatig over de vloer bij een Papoeafamilie. 'In een huis op palen aan het strand. Als het hoog water is, worden we met de prauw gehaald of moeten de kousen en schoenen uit'. Samen met het gezin zongen Schaddelee en zijn kameraad psalmen en gezangen, zij in het Nederlands en het gezin gelijktijdig in het Maleis.

Ereschuld

De artikelen van M. Nijse in jongerenblad Daniël en zendingsblad Paulus gingen vaak over Indonesië, al lang voordat bekend was dat daar de eerste zendingspost van de Gereformeerde Gemeenten zou worden geopend.

'Gaat de Heere de deur voor zending in deze gewesten sluiten?' vroeg de latere ds. A.W. Verhoef zich in 1958 af in Paulus. Nieuw-Guinea werd echter toch het eerste zendingsterrein. 'Wij hebben ten opzichte van het volk van Indonesië een ereschuld, omdat wij in vroeger eeuwen ons weinig bekommerd hebben over het geestelijk heil van de inboorlingen', zei student G. Kuijt tijdens een zendingavond in Lisse.

Toen de deputaten hun keuze hadden gemaakt, publiceerde ds. C. Hegeman in De Saambinder een aantal artikelen over het eiland. Over de politieke situatie schreef hij: 'Betreffende de zending hebben wij zeker ook een roeping voor Nieuw-Guinea, en het is laf om, zodra er moeilijkheden drei-

gen, direct maar te zeggen: Is het wel nodig om daar nu zending te drijven?' Indonesië eiste Nieuw-Guinea op, terwijl Nederland vastbesloten was de Papoea's voor te bereiden op zelfbestuur buiten het Indonesische rijk.

Omgebracht in het oerwoud

In november 1961 kwam het schokkende bericht dat de 32-jarige bestuursambtenaar ir. A.M. Hilkemeijer samen met twee politieagenten door Papoea's was vermoord. Hij was afkomstig uit de Gereformeerde Gemeente van Arnhem. Na zijn huwelijk in 1957 kerkte hij in Vlissingen. In februari 1960 was hij naar Nieuw-Guinea vertrokken.

Met de politieke spanningen had zijn overlijden vrijwel zeker niets van doen; de verhouding tot de Nederlandse bestuurders was in het algemeen goed. De werkelijke oorzaak van het drama is nooit met zekerheid vastgesteld. De jonge weduwe keerde met haar twee dochttertjes terug naar Nederland. Het zendingdeputaatschap schreef in een 'in memoriam' in De Saambinder.

ds. G. Kuijt

Begin 1962 dreigden de schermutseringen tussen Nederland en Indonesië uit te lopen op een oorlog. Onder die omstandigheden naderde de uitzending van ds. G. Kuijt, zr. B. Sonneveld en onderwijzer J.D. ten Voorde en zijn vrouw. 'Ondanks de politieke verwickelingen, die onderwerp van

ernstige overweging geweest zijn, hebben de deputaten niet terug willen en durven komen op onze aanvankelijke beslissingen, al is het dat de huidige toestand ook redenen tot bezorgdheid geeft', meldde secretaris ds. A. Vergunst op 8 februari in De Saambinder. 'Waar de Heere Zelf de gelegenheden niet afsneet, mochten ook de deputaten dit niet zelf doen. Zij die uitgezonden worden, hebben, nadat ook aan hen de huidige ontwikkelingen zijn voorgelegd, besloten om hun eerder gedane verbintenissen gestand te doen, en begeren uitgezonden te worden'.

Op 15 februari werd kandidaat Kuijt bevestigd. Zes dagen later zwaaide een groot aantal belangstellenden het zendingsteam uit toen het met de m.s. Oranje uit de haven van Amsterdam vertrok. In Paulus werd vermeld: 'Wie had voor enkele jaren durven denken dat zoiets mogelijk zou zijn: een zendeling, een verpleegster, een onderwijzer met zijn vrouw, naar Nieuw-Guinea, het grote eiland dat nu zo in de politieke belangstelling staat, zo zelfs dat het ons weleens doet huiveren!'

In haar eerste brief aan de zendingdeputaten schreef zuster Sonneveld: 'Wat de politieke omstandigheden betreft is het hier tot op heden rustig; in de grotere plaatsen is wel wat meer spanning. We vragen ons weleens af hoe het voor Nieuw-Guinea zal aflopen. Gelukkig dat we weten dat alles onder Gods regering staat...'

In de omgeving waar ze woonde, landden Indonesische parachutisten, maar die trokken verder. Ook met bootjes infiltreerden Indonesische militairen op het immens grote eiland. Ondertussen probeerden onderhandelars van beide landen de impasse te doorbreken. Daarin speelde Amerika een grote rol. Op de valreep kwam een akkoord tot stand en kon een dreigende oorlog worden afgewend. Nederland zag zich gedwongen het gebied over te dragen.

Papoea's onder Soekarno

In september keerden zr. Sonneveld en het echtpaar Ten Voorde terug naar Nederland, niet vanwege de politieke situatie, maar als gevolg van de strubelingen in het team waardoor het werk niet goed van de grond kwam.

In Paulus sprak ds. Vergunst de hoop uit dat ds. Kuijt zijn werk zou mogen voortzetten nu het Nederlandse gedeelte van Nieuw-Guinea onder gezag van de Verenigde Naties was

gekomen. Binnen afzienbare tijd zou de Indonesische vlag er worden gehesen. 'Een ontwikkeling die wij al of niet betreuren, maar die er als feit is en waarmede wij rekening moeten houden', schreef ds. Vergunst. 'De Heere regeert en leidt de naties tot Zijn bestemming. Echter afgezien van de nationale souvereiniteit moet toch het Rijk Gods komen. Wij hopen zo van harte dat de arbeid die op de komst van het Godsrijk gericht is, zal mogen doorgaan'.

Drie pagina's verderop uitte een onbekende schrijver zich in krasser taal: 'Nederlands grondgebied wordt ingekort. Nieuw-Guinea, het laatste deel van ons voormalig Indië, wordt overgedragen aan Indonesië. De Papoea's komen onder het bewind van Soekarno. Het christenvolk van Nieuw-Guinea komt onder het atheïstisch bestuur van het godonterend communisme. Soekarno heeft gezegevierd! Ook onze zending, die aldaar werkzaam is, zal straks veel te verdueren krijgen van het communisme. (...) Het zij onze zendelingen toegeropen: Houd moed. Die bij ons zijn, zijn meer dan die bij hen zijn. Buiten Zijn wil wordt u geen haar gekrenkt'.

Waarom Nieuw-Guinea?

In de gemeenten konden vragen leven over het 'risico' dat het deputaatschap had genomen door dit omstreden eiland als arbeidsterrein aan te wijzen. 'Men zou ons kunnen vragen waarom juist Nieuw-Guinea gekozen werd, daar toch de politieke ontwikkelingen ons met te rijzen problemen moesten doen rekenen', schreef ds. Vergunst. Een van de redenen was 'dat ook ons kerkvolk een gedeelte van de schuld inlossen zou die men tegenover de volken van Indonesië en Nieuw-Guinea had. Immers het was onze roeping om aan de volken van onze voormalige koloniën allereerst het Evangelie te verkondigen in plaats van de verrijking van eigen volk en land te dienen. Daar ligt ongetwijfeld een groot tekort. Uit hoofde van het besef, ook onder ons, van deze schuld kozen de deputaten voor Nieuw-Guinea'.

'Gods werk gaat door, dwars door alles heen', schreef ds. Kuijt vanuit de binnenlanden van het eiland. En ds. Vergunst meldde in de zomer van 1963: 'De zoveel verbeterde verhoudingen met Indonesië geven ons enige hoop dat niet door ontwikkelingen op politiek gebied deze arbeid moet worden afgebroken'.

Het zendingswerk kon tot op heden

worden voortgezet. Voor de Papoea's was de inlijving door Indonesië echter een hard gelag. Na vijftig jaar is het verlangen naar vrijheid op het eiland nog volop actueel. In het meinummer

van Paulus werd de invloed ervan op de zendingskerken indringend beschreven.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

2

De eenvoudigen

Mijn leraar opvoedkunde van de onderwijzersopleiding De Driestar in Gouda, de heer B. Florijn, hield tientallen jaren geleden regelmatig lezingen over de Schotse geloofshelden. Hem werd weleens gevraagd of hij het niet zat werd om te spreken over deze geloofshelden en of het niet teveel een persoonsverheerlijking werd.

'Dat ziet u verkeerd', zei Florijn dan. 'Weet u hoe u het moet zien? Ik zie Christus daar strijdende'. Zó moet u het zien; in dat licht. Het gaat dus om het werk van Christus in de zielen van Zijn keurlingen. Niets uit en van hen, maar alles uit Hem, de verheerlijkte Christus. Daar draait het om, als het goed is, óók in de beschreven levens- en geloofsgetuigenissen van Gods kinderen van de Noord-West Veluwe. In Psalm 22 lezen we: 'Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd en Gij hebt hen uitgeholpen. Tot U hebben zij geroepen en zijn uitgered; op U hebben zij vertrouwd en zijn niet beschaamd geworden'. Waar ligt het geheim en de oorzaak van dit vertrouwen op de Heere? Licht het niet in de bewoording: 'Ik ben een worm, van elk vertreden...' Daarvan zei Jentje Junte uit Nunspeet: 'Als de Heere in mijn hart is, wil ik wel onder de vloer kruipen van onwaarde'. Dat was beleving, ondervinding, geestelijke ervaring.

De puriteinse predikant Edward Lawrence zei in dit verband: 'Als iemand werkelijk weet wat zonde is, verwondert hij zich erover, dat hij niet in de hel is'.

In het boek "De eenvoudigen" vindt u overigens geen levensgeschiedenissen en bekeringsgeschiedenissen. We hebben als commissie "Geestelijk en kerkelijk erfgoed op de Noordwest-Veluwe" getuigenissen van het

rijke leven van Gods kinderen willen vastleggen. De getuigenissen zijn afkomstig uit boeken en brieven, of uit mondelinge overlevering. Soms zelfs uit dagboekantekeningen. Enkele mensen hadden namelijk zelf veel aan het papier toevertrouwd, wat nog nooit was gepubliceerd. Hun getuigenissen zijn dan ook voor het eerst toegankelijk gemaakt. Met het oog op de leesbaarheid zijn de passages uit de getuigenissen vaak weergegeven in hedendaags Nederlands.

Als ondersteuning van de tekst bevat het boek veel illustraties. De illustraties verbreden het beeld van de personen en verhalen die het boek presenteert. Van dit beeldmateriaal was veel nog niet eerder gebruikt.

Ds. A. Hoogerland sprak in de jaren zeventig van de vorige eeuw in Dordrecht over de wedergeboorte. Na afloop van de bijeenkomst vroeg een jongere: 'Waarom kun je niet altijd jaloers zijn op het leven van Gods kinderen?' Ds. Hoogerland zei toen: 'Het gaat om het werk, dat God in hun ziel geplant heeft. Op dat deel alléén kun je jaloers worden. Niet altijd op het uitwendig leven van Gods kinderen. Ze zijn vaak zo vleselijk, zo aards, zo werelds. Maar al wat Gij wrocht, en dát alleen, zal juichen tot Uw Eer'.

In dát licht moet u ook het boek "De eenvoudigen" lezen: niets uit ons; alles uit Hem, zó reist dat volk des Heeren naar het hemelse Jeruzalem. Ondanks alle Godservaringen en -ontmoetingen kunnen zij - en ook wij - God niet ontmoeten. Het gaat om de beleving in het hart, gewerkt door Woord en Geest, van het werk van Christus alleen. Hoe rijk wordt daarvan getuigd.

(wordt vervolgd)

Elspeet,

J.A. Jobse

Welkom op de CGO

De jaarlijkse sluitingsbijeenkomst van de Cursus Godsdienst Onderwijs (CGO) ligt weer achter ons. We misten ditmaal onze vertrouwde voorzitter. Vele jaren heeft ds. B. van der Heiden de CGO-bijeenkomsten geopend. Vanwege zijn gezondheid heeft hij zich uit het CGO-bestuur teruggetrokken. We hopen op een volgende bijeenkomst zijn opvolger, ds. A. Schreuder, te kunnen verwelkomen.

In totaal werd aan 112 cursisten een certificaat voor A2 uitgereikt. Deze cursisten hebben de CGO twee jaar gevolgd. We zien ernaar uit dat ze ook de B-cursus gaan doen!

Aan 33 cursisten van B2 werd een diploma uitgereikt. Een bijzondere prestatie om vier jaar aan de CGO deel te nemen. En er zijn zelfs cursisten die graag meedoen aan een vijfde jaar!

De CGO kent sinds enige tijd een verdiepcursus. Deze **C-cursus** wordt wisselend op twee locaties gehouden. Dit jaar ontvingen 27 cursisten een C-certificaat. Veel cursisten kunnen uit ervaring zeggen dat de cursus voor hen waardevol is geweest.

In de Zeeuwse kerkbodes las ik enkele reacties van CGO-cursisten over de lessen Bijbelkunde, dogmatiek en ethiek.

Toke Oosdijk uit Kapelle (A1 cursiste en huismoeder) schreef:

'Wat heeft mij persoonlijk aangesproken? Ja, dat is nog niet zo makkelijk te verwoorden. Het is goed en belangrijk

om samen na te denken over de diepere betekenis van de Schrift.

Als ik de Bijbel lees of in de kerk zit, denk ik nog wel eens: O ja dat hebben we op de CGO gehad. Ik hoop in september de A2 te gaan volgen. Benieuwd geworden? Kom ook op 1 september naar de CGO'.

Marleen Poppe uit Middelburg (A2-cursiste, verpleegkundige) schreef:

'Ik zou de CGO-cursus bij iedereen aan willen bevelen. Van ouderling tot student, van huisvrouw tot leraar, van vrachtwagenchauffeur tot verzorgende, voor iedereen zijn de CGO-lessen nuttig en interessant. De cursus stimuleert tot Bijbelonderzoek en het nadenken over het doel en de inrichting van het leven. En dat binnen een groep met een gezellige sfeer'.

De reacties van de cursisten over de lessen op de CGO waren ook in het achterliggende seizoen zeer positief. Volgens de cursisten geven de CGO-docenten op boeiende wijze les. De lesstof komt aan de orde volgens een jaarprogramma. Naast de overdracht van de stof is er voldoende mogelijkheid voor interactie. En wat niet onbelangrijk is: de onderlinge ontmoeting van cursisten en docenten geeft echt een meerwaarde aan de CGO. Er is veel onderlinge betrokkenheid en meeleven met elkaar. We willen dit graag zo houden.

J. H. Mauritz, directeur CGO

"Geen steen, geen diamant, ja
geen ding op aarde,
is zo hard als het hart van
een onboetvaardig mens".

Maarten Luther

post openen in de kustplaats Durrës. De evangelist zal hier als pionierszendingwerker aan de slag gaan. Daarnaast heeft ZGG twee vacatures in het Soso-gebied in Guinee, waar sinds repatriëringen in 2010 het werk voor een deel stilligt. Het betreft de stad Boké en het dorp Coliah. Kijk voor meer informatie over deze functies op www.zgg.nl/vacatures of neem contact op met het deputaatschap (ds. W. Harinck, 079-5931470) of het bureau van ZGG (0348-489950). We ontvangen uw sollicitatie graag uiterlijk **24 augustus 2012**.

■ VERSLAG VERGADERING CLAS-SIS DORDRECHT 9 JULI 2012

Ds. W.J. Karels opent namens de roepende kerk van Hardinxveld-Giessendam de vergadering. Hij verzoekt te zingen Psalm 48:1 en 5, leest Hooglied 8 en gaat voor in gebed. Hij heet iedereen hartelijk welkom, in het bijzonder kandidaat A.T. Huijser, die het beroep naar de gemeente Sliedrecht heeft aangenomen en de predikanten B. van der Heiden en L. Terlouw als deputaten art. 49 D.K.O. Vanavond zal kandidaat Huijser zijn peremptoir examen afleggen. Bij de te memoren feiten wordt o.a. vermeld:

- Op 15 juni overleed oud-diaken M.A. Vermerris. Hij diende eerder de gemeente van Hardinxveld-Giessendam.
- In Meeuwen herdacht ouderling J. Evertse dat hij 35 jaar in het ambt mocht dienen.
- Onze quaestor, ouderling G. de Boef uit Poederrijen, ligt in het ziekenhuis. Hij heeft een hartoperatie ondergaan.
- De gemeente Sliedrecht werd vanmorgen opgeschrikt omdat diaken F.A. Mulder met een hartstilstand in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Zijn toestand is stabiel, maar zorgelijk.
- In Werkendam is ouderling J. de Boef al geruime tijd ziek. Hij kan geen ambtelijk werk meer verrichten.

Ds. Karels spreekt de wens uit dat de Heere in wegen van rouw en verdriet wil ondersteunen en sterken. Hij mocht onderwerping aan Zijn wil geven. Ook doe Hij de weldaden opmerken. Ze mochten

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK AANGENOMEN

Naar Picture Butte (Canada): ds. P.L. Bazan te Rock Valley.

■ DOVENDIENST TE KAMPEN

Op **zaterdag 11 augustus** hoopt ds. A. Schot voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden

in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Kampen, 2^e Ebbingestraat 3. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horen-den zijn eveneens hartelijk welkom.

■ ZGG ZOEKT EVANGELISTEN VOOR ALBANIË EN GUINEE

Zending Gereformeerde Gemeenten wil in Albanië graag een nieuwe zending-

aan Hem verbinden.

Ds. Karels spreekt een openingswoord n.a.v. het voorgelezen Schriftgedeelte.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld:

Ds. L. Blok, preses, ds. H. Hofman en ouderling L. Visser, assessoren, ouderling J.A. de Ron, scriba. Omdat de quaestor, ouderling G. de Boef ziek is, neemt de scriba tijdens deze vergadering zijn functie waar.

Ds. L. Blok examineert het vak dogmatiek aan de hand van de scriptie van kandidaat Huijser: "Om der waarheid wil gedrongen." Deze scriptie bevat het resultaat van het door hem ingestelde onderzoek naar de inhoud en de achtergrond van de leeruitspraken van 1931.

Bij het vak exegese, dat ds. D. de Wit examineert, staat de tekst uit 1 Petrus 1:10 centraal.

Omdat ds. W. Silfhout in Israël verkeert, neemt ds. P. Mulder het examen kerkrecht af, waarbij de kerkelijke vergaderingen worden besproken.

Bij het vak kerkgeschiedenis, dat ook door ds. P. Mulder wordt geëxamineerd, staat de Nadere Reformatie centraal.

Na de pauze houdt kandidaat Huijser zijn proefpreek naar aanleiding van het middelste gedeelte van Exodus 12:13.

"Wanneer ik het bloed zie, zal ik ulieden voorbijgaan".

Het thema luidt: Een middel ter ontkenning, onderverdeeld in drie gedachten:

- Het dreigend gericht
- Het stervend lam
- Het reddende bloed

Deputaten art. 49 D.K.O. ds. B. van der Heiden en ds. L. Terlouw brengen advies uit. Daarna deelt de preses de geëxamineerde mede, dat de classis met blijdschap en grote vrijmoedigheid besloten heeft hem toe te laten tot het dienstwerk in de gemeente Sliedrecht en daarmee in het geheel van onze gemeenten. Hij spreekt de wens uit dat de Heere in de volle bediening van Woord en sacramenten Zijn zegen in ruime mate zou willen geven.

De lastbrief wordt voorgelezen, ondertekend en uitgereikt aan kandidaat Huijser. In een persoonlijk woord merkt de preses op dat we vier jaar geleden verblijd waren met de toelating tot de opleiding aan de Theologische School. Ook nu is er blijdschap over de voortgang die vanavond mocht plaatsvinden.

De ervaring zegt dat je het nooit leert. Maar dat er dan veel opgezien mag worden tot de grote Ambtsdrager in de hemel. Kandidaat Huijser wordt gewezen op de tekst in 1 Korinthe 15:58: "Zo dan, mijn geliefde broeders! Zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in

het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere." De preses spreekt enkele persoonlijke woorden tot kandidaat Huijser n.a.v. van deze tekst. Staande wordt kandidaat Huijser Psalm 20:1 toegezongen.

Op woensdag 5 september zal de bevestiging en de intrede plaatsvinden in het kerkgebouw te Hardinxveld-Giessendam. Ds. M.J. van Gelder zal de predikdienst verzorgen, terwijl ds. G.J. van Aalst de bevestiging zal doen.

Aan de handoplegging zullen deelnemen: ds. L. Blok, ds. G.J. van Aalst, ds. A. Moerkerken, ds. M.J. van Gelder, ds. B. Labee, ds. W.J. Karels en de voorzitter van de kerkenraad van Sliedrecht.

Namens de classis Dordrecht en de particuliere Synode Zuid-West zal ds. W.J. Karels spreken.

Het voorstel m.b.t. de verdeling van de consulentschappen wordt overgenomen. Ds. H. Hofman zal consulent worden van: Aalburg, Breda, Eindhoven en Gorinchem. Ds. W.J. Karels wordt consulent van: Brakel, Meeuwen, Sliedrecht en Werkendam. Ds. M. Karens wordt consulent van: Aalst, Dordrecht, Leerdam en Veen. Kandidaat A.T. Huijser wordt consulent van: Hardinxveld-Giessendam, Sprang-Capelle en Poederloijen. Omdat evangelist H.J. van den Boogaart niet aanwezig is, wordt de behandeling van zijn verslag doorgeschoven naar de vergadering in januari 2013.

N.a.v. het rapport van de Classicale Evangelisatie Commissie Dordrecht (CEC-D) wordt gevraagd om in de gemeenten uit te zien naar vrijwilligers. Door o.a. ziekte en ouderdom is er met name bij het praktische evangelisatiewerk, behoefte aan aanvulling. Twee ambtsdragers van de gemeente Poederloijen hebben de aangepaste catechisatie bezocht. Hiervan wordt verslag gedaan. Het komende jaar is de gemeente Sprang-Capelle aan de beurt om de aangepaste catechisatie te bezoeken. Op de classisvergadering in augustus 2013 zal verslag van dit bezoek worden gedaan. In de rondvraag wordt meegedeeld dat tijdens het ziek-zijn van diaken Heijkoop door de gemeente Dordrecht bijstand werd verleend aan de gemeente Breda. Zowel in de administratieve taken als in de leesdiensten werd hulp ontvangen. Heijkoop is weer in staat zijn werk te doen, zodat dit mandaat kan worden beëindigd. Ds. W.J. Karels zegt dat er in Hardinxveld-Giessendam een collecte is gehouden voor de jonge gemeente Sliedrecht. Hij legt aan de andere gemeenten in de classis voor om, indien mogelijk, dit voorbeeld te volgen.

Als roepende kerk wordt de gemeente

Leerdam aangewezen. Deze zal de classis bijeenroepen voor maandag 14 januari 2013 om 14.00 uur te Werkendam.

De preses spreekt uit dat het een goede vergadering was in grote onderlinge verbondenheid.

Ouderling L. Visser, van de roepende kerk van Hardinxveld-Giessendam, merkt op dat het een indrukwekkende vergadering was. Zowel bij het examen in de vakken dogmatiek en exegese, als in de proefpreek van kandidaat Huijser kwam het werk Gods duidelijk naar voren.

Hij verzoekt te zingen Psalm 99: 1 en 2 en gaat voor in gebed.

scriba: J.A. de Ron

■ MUTATIES KERKELIJK JAAR-BOEK 2012

* Pag. 50, **EMERITUSPREDIKANTEN.**

Het adres van ds. R. Boogaard is gewijzigd in: Zorgcentrum Rehoboth, kamer 33, Bergweg 1, 4461 LX Goes, tel. (0113) 224533).

* Pag. 99, **COMMISSIE CATECHESE.**

Secretaris is nu: P. van Vijven, Pieter de Hoochlaan 12, 4401 SH Yerseke, tel. (0113) 572562, e-mail: pvanvijven@klik-safe.nl

Ds. S. Maljaars te Sommelsdijk is in de plaats getreden van W. Visser te Nunspeet. M. van Dam te Opheusden is adviseur geworden en vervangt het lid D. van Wijngaarden te Veenendaal.

BEDELKIND

Ik ben en blijf een bedelkind,
arm en naakt, doof en blind.
En denk ik eens:
'nu zal 't wel gaan'
dan begin ik weer
met vallen aan.

ZIELENZUCHT

Is er nog, o groot Ontfermer,
is er voor een nare kermer,
voor een schreier nog gehoor?
Is er nog een open oor?
Mag een mond,
vervuld met zonden,
mag een ziel
vervuld met wonden,
die van etter vloeien;
mag die nog uiten haar geklag?
Ja kom Heere Jezus, amen.

ds. Herman Witsius

■ RECTIFICATIE

In de laatste Saambinder stond de titel van de meditatie verkeerd vermeld. "Een leidende David" moet "Een lijdende David" zijn. U had dit misschien al opgemerkt.

Redacteur, ds. C. Neele

■ UITNODIGING ZOMERCONFERENTIE STUDENTEN

De Werkgroep voor studenten van de Gereformeerde Gemeenten nodigt alle studenten uit die studeren aan een WO- of HBO-instelling voor een conferentie op **vrijdag 21 en zaterdag 22 september**. Het thema is "**Duistere machten & geestelijke wapenrusting**".

Op vrijdagavond is er een lezing over 'Geestelijke machthebbers in de lucht' door ds. B.J. van Boven.

Op zaterdagmorgen is er een lezing over "Geestelijke wapenrusting, wat zeggen de Puriteinen ervan?" door de heer ds. J. Proos. Het geheel wordt afgesloten met een forumbespreking.

In het jongerenblad Daniël van 16 augustus 2012 vind je een speciale katern met nadere informatie over het thema van de conferentie. Plaats: Christelijke Hogeschool Driestar Educatief, Burg. Jamessingel 2 te Gouda. Aanvang vrijdag: 18.30 uur; aanvang zaterdag: 9.45 uur (ontvangst v.a. 9.15 uur). Voor de eerstejaarsstudenten is er vrijdagmiddag om 16.00 uur een aparte bijeenkomst met informatie over de diverse kringen. Ook wordt dan het boekje "Student en kerk" uitgereikt, een handreiking voor (aanstaande) studenten.

Als je het hele programma volgt, vragen we een bijdrage in de kosten van € 10,-. Kom je alleen vrijdag of zaterdag: € 5,-. Neem voor de overnachting in Gouda zelf een slaapzak en luchtbed mee.

Aanmelden kan tot **17 september 2012** per e-mail, gericht aan conferentie@cbgg.nl

Meer informatie over de conferentie kun je vinden op de website: www.studenteng.nl

■ DERDE DRUK HERDENKINGSBOEK RIJSSSEN

Het herdenkingsboek 'Elk verhaalt zijn weg en zaken' van de Gereformeerde Gemeente te Rijssen, dat in oktober 2011

verscheen, is zowel in Nederland als in Noord-Amerika goed ontvangen.

Omdat ook de tweede druk inmiddels is uitverkocht en de bestellingen blijven binnenkomen, is in overleg met uitgeverij Gebr. Koster te Barneveld besloten een derde druk te laten verschijnen. Een en ander betekent dat het herdenkingsboek vanaf eind september ook in de reguliere boekhandel verkrijgbaar is.

Kerkenraad Geref. Gemeente Rijssen

■ VERSLAGEN VAN DE GENERALE SYNODE VAN 1950

De officiële Handelingen van de Synode van 1950 (schorsing ds. R. Kok, kwestie Veenendaal-ds.v.d. Ketterij) zijn uiterst beknopt. Er zijn privé-verslagen van de Synode in omloop, geschreven door bezoekers, meestal ambtsdragers. Enkele werden mij ten behoeve van kerkhistorisch onderzoek reeds aangereikt.

Mocht u over een dergelijke privé-verslag beschikken, dan zou ik het op prijs stellen als ik daarvan inzage zou mogen ontvangen.

Er is een verslag van de voortgezette Generale Synode van dat jaar, geschreven in machineschrift, met als titel: 'Kort Verslag van de Generale Synode der Geref. Gemeente gehouden op 29 Juni 1950 te Utrecht Boothstraat.'

Het verslag telt 4 blz A-4 en mist waarschijnlijk blz. 5. De schrijver is vermoedelijk ene Corn. den Hertog. Welke lezer helpt mij aan het volledige verslag? Wie kan mij informeren over de persoon van Corn. den Hertog. Hartelijk dank voor uw reactie!

Ds. M. Golverdingen
Admiraalsplein 227
3317 BD Dordrecht
Tel 078-30 300 45
mgolverdingen@kliksafe.nl

■ ZANGAVONDEN Barneveld

Zangavond met, voor en door mensen met een beperking, op woensdag 15 augustus, aanvang 19.30 uur, in de Adullamkerk van Barneveld-Zuid, ds. E. Franzenlaan 6, m.m.v. psalmzangvereniging Ethan en gelegenheidskoor vakantieweek Het Bosgoed "Lunterse zangers". Organist Kees Blaak. De leiding is in handen van ds. B.J. van Boven die een meditatie/bijbelvertelling houdt over "Het oproep

door Korach, Dathan en Abiram". Collecte voor de Commissie Vakantieweken van de VBG.

Nunspeet

Psalmzangavond op **zaterdag 11 augustus**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente van Nunspeet, Brinkersweg 17. Het thema van deze avond is "Paulus", dat verzorgd zal worden (algehele leiding en meditaties) door ds. A. Schot. Organist: dhr. J.J. van de Poel. Collecte voor het Deputaatschap Evangelisatie.

■ FIETSDAG BEEKBERGEN

Jaarlijkse fietsdag met een geheel nieuwe route op **zaterdag 18 augustus**, die georganiseerd wordt vanuit de Geref. Gemeente te Beekbergen. Inschrijven op die dag tussen 9.30 uur en 11.00 uur. Kosten: € 4,- p.p., maximaal € 15,- per gezin. Eten en drinken zijn onderweg te koop. Fietsuur is mogelijk. Aanmelding en informatie: via www.fietsstochtbeekbergen.nl of via 055-5428117 (A. van 't Zelfde). De opbrengst is t.b.v. de evangelisatiepost Bij Simon de Looier te Amsterdam.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Op dinsdag 17 juli kreeg mevrouw .M. Maas-de Visser een koninklijke onderscheiding, zij is benoemd tot Lid in de Orde Oranje-Nassau. Deze onderscheiding werd haar door loco-burgemeester Albert de Vries uitgereikt tijdens een kort samenzijn onder leiding van enkele leden van de kerkenraad in onze Ter Hoogkerk, op de dag dat ze 80 jaar werd. Deze onderscheiding is haar toegekend in verband met het vele vrijwilligerswerk dat ze al jaren met veel liefde mag doen. In december 1975 is zij aangesteld door de diaconie als contactpersoon voor gehandicapten. Ook is zij vele jaren betrokken bij het maandelijks Bijbeluurtje op Arduin, en verleent zij hulp aan de gehandicaptenclub Benjamin. Tevens is zij vrijwilliger in het zorgcentrum Eben-Haëzer en assisteert zij de Vakantie Bijbelclub voor onkerkelijke kinderen. Bovendien was ze verschillende jaren bestuurslid van de vrouwenvereniging Persis. Bij deze gelegenheid was ze omringd door haar kinderen en familie, enkele vertegenwoordigers van Helpende Handen, bij dit werk betrokken collega's en verschillende ouders met hun gehandicapte kinderen.

Namens de gemeente willen we haar van harte feliciteren met deze onderscheiding. De Heere geve Zijn zegen over al haar werk en sterke haar in de avond van haar leven.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Middelburg-Centrum

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 12 AUGUSTUS 2012

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur stud. A.T. Huijser; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 15.30 uur ds. P. Mulder; Arnhem 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Bodegraven 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Borssele 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Boskoop 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 18.30 uur stud. A.T. Huijser; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. H. Paul; Deventer 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Dinteloord 14.30 uur ds. E. Bakker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 17.30 uur ds. K. Boeder; Enkhui-zen 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; En-schede 10.00 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorin-chem 10.00 en 16.00 uur ds. W.J. Karels; Gouda 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Grav-epolder 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. A. Vermeij; Haamstede 10.00 en

16.00 uur ds. R. Kattenberg; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. L. Blok; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Hilversum 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 17.00 uur ds. J. Driessen; Hoofddorp 10.00 en 15.30 uur stud. P.D. den Haan; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Houten 19.00 uur ds. W. Visscher; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J.J. Tanis; Kamperland 10.00 en 16.00 uur ds. C. Neele; Kapelle-Biezeling 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. G. Pater; Kootwij-kerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Leerdam 10.00 uur ds. G. Clements; Lei-derdorp 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. G. Hooger-land; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Middelburg-Centrum 9.00 en 16.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur stud. P.D. den Haan; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuwdorp 18.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. A.J. Gunst; Nijkerk 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 14.30 uur ds. P. Melis; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Oosterend (Texel) 11.30 en 16.30 uur stud. S.W. Janse; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. M. Golverdingen; Opheusden 15.30 uur ds. F. Mulder; Op-pperdoes 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-dorp 14.30 uur ds. S. Maljaars; Oudemir-dum 9.00, 11.00 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Poederrijen 15.00 uur ds. L. Blok; Puttershoek 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J.S. van der Net en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-Noord 14.30 uur ds. A. Schreuder; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur stud. J. van Laar; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Sint Philipsland 14.30 uur ds. J. Schipper; Sliedrecht 18.30 uur ds. W.J. Karels; Soest 9.30 uur ds. J. Dries-sen; Spijkenisse 19.00 uur ds. L. Terlouw; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M.

Visser; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 15.00 uur ds. M.J. van Gelder; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Waarde 9.30 en 18.00 uur stud. J. van Laar; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wa-ningen 18.30 uur ds. J.M. Kleppe; Werk-endam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C. van Krimpen; Wierden 14.00 (In Hervormde Kerk, Hoge Hexel) en 18.30 (In Hervor-mde Tabor Kerk, Wierden) uur ds. A. Ver-schuure; Woerden 16.30 uur ds. H. Paul; Wolphaartsdijk 14.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; Zwolle 9.30 uur ds. A. Verschuure en 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 14 AUGUSTUS 2012

Borssele 19.30 uur ds. W.J. Karels; Drachten 19.30 uur ds. G. van Manen; Enter 19.30 uur (Gereformeerde kerk, Rijssenseweg 13) stud. H.A. van Zetten; Goudswaard 19.30 uur ds. M. Karens; Lisse 19.45 uur ds. G. Mouw; Opperdoes 19.30 uur ds. M. Mondria; Tholen 19.30 uur ds. A. Schot; Veen 19.30 uur ds. W. Silfhout; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDAG 15 AUGUSTUS 2012

Berkenwoude 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. P. Melis; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Hilversum 19.45 uur ds. A. Verschuure; Hoogeveen 19.30 uur ds. M. Mondria; Kamperland 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. A.J. de Waard; Leerdam 19.30 uur ds. L. Terlouw; Leiderdorp 19.30 uur stud. C. van Ruiten-burg; Mijdrecht 19.30 uur ds. G.W.S. Mul-der; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. Schipper; Nieuwdorp 19.30 uur stud. J. van Laar; Nisse 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Ooster-end (Texel) 19.00 uur stud. S.W. Janse; Oostvoorne 19.30 uur ds. M. Joosse; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J. van Belzen; Ridderkerk 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. M. Karens; Wa-ningen 19.30 uur ds. D. de Wit; Zwolle 19.30 uur ds. G. Beens.

■ DONDERDAG 16 AUGUSTUS 2012

Aalburg 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Boskoop 19.30 uur ds. B.J. van Boven;

“Een mens leert in tijden van tegenspoed veel lessen die hij niet zou leren in dagen van voorspoed”.

Thomas Brooks

Hendrik-Ido-Ambacht 14.00 uur (huw. bev.) ds. M. Joosse; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. A. Schot; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. M. Joosse; Nijkerk 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Poortvliet 19.30 uur ds. J. Tuinier; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. J. van Belzen.

**■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN
ZONDAG 12 AUGUSTUS 2012**

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur

evang. J. Krijgsman; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. G. v.d. Breevaart; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Student (19) zoekt ivm stage, **kostadres of kamer** in omgeving Enschede voor periode sept t/m febr. Info 06-12640863 of izaakdemuyndck@gmail.com

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommeldijk
Tel. (0187) 482614 - Fax (0187) 484520

Let op! Nog enkele weken **te huur een 5 pers. Chalet op Bospark Reeënlust in Elspeet**. Voor info en foto's 078-6426651 of 0654202626 p.mail.verweijvanhoven@kpnmail.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

HERFSTVAKANTIE OP TEXEL

De NIEUWE Verrassing

NU NOG ONGEKENDE INTRODUCTIEKORTING

Zoek en boek via www.deverrassing.nl
Of neem contact op via: **0222 31 89 06**

"Geachte Vrienden, Ditmaal wens ik met biddend opzien tot de Heere, Die toch ook mijn verstand moet verlichten en mijn pen besturen, iets te schrijven over De Fontein der hoven en Put der levende wateren..."

Zo schrijft ds. Lamain in De Saambinder op 9 juni 1949 in een van zijn vele brieven uit Amerika.

Lees zijn hele artikel op www.digibron.nl.
Daar vindt u het complete digitale archief van De Saambinder.

Gratis, snel en volledig

www.digibron.nl

WELKOM OP DE CGO

Weleens gedacht aan een toerustingscursus?

U wilt zich graag meer verdiepen in de Bijbel en de geloofsleer? Dat kan. De CGO start D.V. in september met een A- en B-cursus voor geïnteresseerde gemeentelieden. Ook jongeren zijn welkom!

- Welke vakken?** Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek, Kerkgeschiedenis, Kerkelijke oriëntatie, Bijbelse oudheidkunde, Sekten en stromingen en Apologetiek
- Inhoud vakken:** Informatie op website: www.cgo.nu of in het informatieboekje.
- Waar?** Goes, Dordrecht, Amersfoort, Kampen en Rijssen
Op donderdagavond in Gouda.
€ 210,- (korting voor echt)paren en studenten)
- Kosten?** De roosters voor de cursusplaatsen zijn te vinden op de website www.cgo.nu
- Roosters:** Via website: www.cgo.nu of bij de heer J. van Roest. Tel. 010-4717223.
e-mail: voorlichting@cgo.nu
- Opgave:** J.H. Mauritz, tel. 0348-401978
e-mail: jh.mauritz@cgo.nu
- Directie:**

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Nazomeren op Walcheren? Dat kan v.a. wk. 35 in ruime vrijst. vak. won. in **buitengeb. Aagtekerke**. Veel ruimte rondom de won. Zeer geschikt voor ouderen.
Tel. 0118-582953/06-51606215

Let op! Nog enkele weken te huur een 5 pers. **Chalet** op Bospark Reeënlust in **Elspeet**. Voor info en foto's 078-6426651 of 0654202626 p.mail.verweijvanhoven@kpnmail.nl

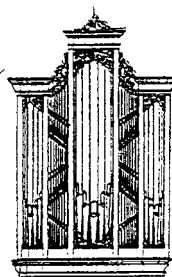
**Ambtskleding
Koorkleding
Rouwkleding
Maatkostuums**

Klamar's
FASHION

Klaas Leendert en Marian Blok
's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

Advies aan huis mogelijk!

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauroatie-Stem- en onderhoudswerk.

Dagbesteding
In eigen sfeer

Landhoeve Groot Schoneveld
Dagbesteding voor ouderen
3911 SG Achterberg
info: 0317 - 6 18 18 0
grootschoneveld@kliksafe.nl
www.grootschoneveld.info

Dé inrichter voor Kantoor, Kerk en School

Uw partner in complete
kantoor- en projectinrichting

Showroom: Marconistraat 13 - 4461 HH Goes - T: 0113 57 29 07
E: info@piethoekman.nl - www.piethoekman.nl - www.hoekmanismeer.nl

Last Minute 30% korting: Luxe vakantiewoning (8 pers) met prive-zwembad, op klein, rustig park met ned. sprekende beheerders in Provence (Zuid Frankrijk) te huur. 4 slaapkamers (1 begane grond) en 2 badkamers Nog vrij, 25 aug-1 sept nu € 1499,- 1-15 sept € 1120,- va 22 sept. € 815,- per week en incl. schoonmaakkosten. (af)wasmachine, droger en 5 mountainbikes (1 kinderfiets) aanwezig. Tel. 0113-574810 of aendewolf@cs.com

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een evolvende, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

ORGEL OF PIANO KOPEN?

Joh.deHeer

méér dan muziek, sinds 1898.

Leeghwaterstraat 101 Sliedrecht
facebook.com/johdeheer • www.johdeheer.nl

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

BEHANDELING • BEGELEIDING
ONDERZOEK • ADVIES

Hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

O.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg
11

BARNEVELD
Wilhelminastraat
14

METEREN
(Geldermalsen)
Dorpsstraat 18

Informatie en aanmelding via:
Tel: 0180 - 42 69 55
E-mail: info@psychbrouwer.nl
Website: www.psychbrouwer.nl

Zorg...
Respect...
Aandacht...
Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

in- en verkoop
THEOLOGISCHE BOEKEN
www.boekhandelversprille.nl

Boekhandel en antiquariaat Versprille

Noordweg 11 Krabbendijkje.
0113-502004. Maandag gesloten

Huwelijksbureau voor Gereformeerde Gezindte.

Voor alleenstaanden die op zoek zijn naar een partner uit de EIGEN achterban.

Huwelijksbureau voor Gereformeerde Gezindte.

is landelijk werkend.
Voor meer informatie kijkt u op:
www.HvG.nl of belt u 06 130 28 26 0.

Vanaf 1 september 2012
is ons vakantiehuis
"Haus Irmgard" weer vrij!
Gelegen op de Hunsrück
(Duitsland) ± 25 km vanaf de
Moezel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld in
div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
www.hausirmgard.nl
Fam. F.J. Poepjes Tel. 0620735340

Verpleging & Verzorging

"Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen"

Verpleging & Verzorging door
medewerkers met een reformatorische
identiteit, dat is **een vertrouwd idee.**
Meer informatie? www.rstzorg.nl
of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg**
en **huishoudelijke hulp**

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horsssen.com
www.van-horsssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
info@rp nederland.nl www.rpnederland.nl

HARKES
Begrafenis

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

BJ Begrafenisverzorging
Janssen

Begrafenisverzorging op de Bevelanden en Tholen

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begrafenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Begrafenisverzorging Kamsteeg

Waar ú ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859
Bommelerwaard: tel. 06-53 53 33 22
Sliedrecht: R. Mauritz, tel. 0184-785978

Een respect- en stijlvolle uitvaart is onze zorg

Begrafenisonderneming

De Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen.

Met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alleen begrafenissen, door het gehele land, en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611154
Waardenburg	0418 - 652039
Werkendam	0183 - 701017
Papendrecht	078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

• DIVERSE BLOKFLUITEN
• MUZIEKSTANDAARDS
• ROEMEENSE PANFLUITEN
R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk **donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk **maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portkosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Handen van de kerk wereldwijd

VOEDSELZEKERHEID

Cuba

Zuid-Afrika

Oost-Europa

Help mee!

- Organiseer een actie • Geef een gift
- Nodig ons uit voor een presentatie

**SPONSOR
WORDEN?**
Bel ons!

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

H *Heijkops
Houtsnijwerk*
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Voor het leveren en leggen van **na-
tuurstenen- en keramische vloeren**.
Alleen eerste klas kwaliteit en steeds
de laagste prijs. Tegelzettersbedrijf
J. Slingerland, 0184-611917.

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

0182 - 35 15 20
voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging

In alle rust, betrokken, zorgzaam...
Want iedere begrafenis is een persoonlijk afscheid!
www.speksnijderbegrafenisverzorging.nl

Voor een zorgzame begeleiding

Begrafenisonderneming
Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PERSOONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (010) 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ U PAST.

Brand- en inbraak-
Telecommunicatie
Airconditioning
CV-onderhoud
AKTIE
beveiliging
Elektra
Ventilatie
Loodgieter
bv

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl